

Ons nummer: 025.002492

Uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving 2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Wettelijk kader en beleidskader	4
3. Hoge prioriteiten	6
Bouwen en RO.....	6
Milieu.....	9
APV/Bijzondere wetten	10
4. Werkzaamheden	13
Bouwen en RO.....	13
Milieu.....	16
APV/Bijzondere wetten	17
5. Monitoring, bijstelling en evaluatie.....	20

1. Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening Toezicht en Handhaving 2026 (VTHup 2026). Hierin staat welke doelstellingen wij nastreven, welke prioriteiten wij hebben en welke activiteiten wij dit jaar gaan uitvoeren op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

In dit uitvoeringsprogramma wordt uitvoering gegeven aan het VTH-beleid dat is vastgesteld op 30 januari 2024, en op basis worden de werkzaamheden voor het hele jaar gepland en begroot. Het VTH-beleid is van toepassing op alle taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (omgevingsrecht en algemene plaatselijke verordening / bijzondere wetten) die door de gemeente worden uitgevoerd. Dit zijn de zogenoemde 'thuisstaken'. De VTH-taken die extern worden uitgevoerd door bijvoorbeeld ketenpartners zoals de FUMO en de Veiligheidsregio (VRF), doorlopen een eigen beleidscyclus. Deze activiteiten zijn niet opgenomen in het VTH-beleid en daarom ook niet in dit uitvoeringsprogramma.

In het VTH-beleid is per taakveld een lijst met activiteiten in de leefomgeving opgenomen, waarvoor het college of de burgemeester bevoegd zijn. De activiteiten met een hoge prioriteit zijn in het VTH-beleid de probleem- en risicoanalyse uitgewerkt en daaraan gekoppeld wat de doelstellingen zijn. Hieronder zijn de hoofddoelstellingen opgenomen;

Bouwen en ruimtelijke ordening

- Het beperken van de risico's op gevaar en schade, de veiligheid van de aanwezigen in de omgeving, de natuur en gezondheid bij mensen.
- Het beschermen van erfgoed zodat het kan worden doorgegeven aan toekomstige generaties.
- Het beschermen van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.

Milieu

- Het beschermen van het milieu, en te bevorderen dat menselijke activiteiten op een duurzame manier plaatsvinden.

Algemene plaatselijke verordening en bijzondere wetten

- Zorgen voor een optimale balans tussen het ontplooiën van de activiteiten op gebied van openbare orde en veiligheid, en de veiligheidsrisico's die zij met zich meebrengen.
- Het beperken en verminderen van klachtmeldingen en overlastlocaties.

In dit uitvoeringsprogramma VTHup is beschreven wat we voor de doelstellingen gaan doen en hoe we dat willen gaan bereiken. Om te waarborgen dat deze werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, is ook een totaaloverzicht van werkzaamheden per taakveld Bouwen RO, Milieu en APV Bijzondere wetten opgenomen. Dit overzicht bevat een doorvertaling van het werken aan de hoge prioriteiten in groen gearceerd, de wettelijk verplichte taken en andere voorgenomen werkzaamheden.

Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de wettelijke en lokale kaders.
- In hoofdstuk 3 worden de hoge prioriteiten en daartoe uit te voeren werkzaamheden benoemd.
- In hoofdstuk 4 zijn per taakveld de werkzaamheden uitgewerkt; werken aan de hoge prioriteiten (groen gearceerd), de wettelijk verplichte taken en andere voorgenomen werkzaamheden.
- In hoofdstuk 5 wordt de planning van monitoring, bijstelling en evaluatie toegelicht.

2. Wettelijk kader en beleidskader

Omgevingsbesluit

In afdeling 13.2 van het Omgevingsbesluit staan de regels voor het bevoegd gezag over omgevingsvergunningen, procedures, handhaving en uitvoering van het omgevingsrecht. Met deze regels wordt geborgd dat de VTH-taken in het omgevingsrecht op een goede manier worden uitgevoerd, met als doel te zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving. Deze regels vormen samen de procescriteria van de beleidscyclus Big-8.

Het Uitvoeringsprogramma Vergunning, Toezicht en Handhaving (VTHup) maakt onderdeel uit van deze beleidscyclus Big-8 bij 'Planning & Control'.

Gedurende het jaar wordt de uitvoering van deze werkzaamheden gemonitord. Na afloop van het uitvoeringsjaar wordt gerapporteerd over de uitvoering ervan en de mate waarin dit heeft bijgedragen aan de doelen die in het VTH-beleid zijn gesteld.

VTH-beleid Súdwest-Fryslân

Het VTH-beleid bestaat uit twee onderdelen; een strategisch beleidskader waarin staat waar we ons op focussen en welke doelen we hebben (prioriteitstelling), en een operationeel beleidskader waarin staat hoe we onze werkzaamheden uitvoeren en welke strategieën we daarbij toepassen. Hieronder is uitgewerkt hoe deze tot stand zijn gekomen.

Strategisch beleid

Het strategisch beleidskader bevat de probleemanalyse, die bestaat uit de evaluatie van het oude beleid en de risicoanalyse van de problemen die zich bij niet naleving van regels kunnen voordoen. Het resultaat van de probleemanalyse is een overzicht met activiteiten in de leefomgeving, voorzien van een risicogetal en daaraan gekoppelde prioriteit. Voor vergunningen, toezicht (en handhaving) betekent de indeling in prioriteiten dat met name zal worden ingezet op risicogestuurd toetsen en (ambtshalve) toezicht op de hoge prioriteiten. De hoogste prioriteiten zijn waar mogelijk nader uitgewerkt in het VTH-beleid. Verdere concretisering vindt plaats in dit uitvoeringsprogramma VTHup.

Operationeel beleid

Vergunningen, toezicht en handhaving zijn geen doel op zich, maar zijn gericht op het bereiken van de doelen die achter de regels liggen. Het gaat daarbij om het bereiken van goed nalevingsgedrag van de wet- en regelgeving. De nadruk ligt daarbij op preventief optreden boven repressief optreden. Het operationeel beleidskader beschrijft op welke wijze zes instrumenten op de interventieladder worden ingezet; passende regulering, preventie, vergunningen, toezicht, handhaving en gedogen.

Ook zijn VTH-strategieën opgenomen. De vergunningen-strategieën beschrijven de dienstverlening, het werken met toetsprotocollen, het risicogestuurd toetsen en de wijze waarop vergunningen actueel worden gehouden. De toezicht- en handhavingstrategieën richten zich op het voorkomen van overtredingen, het verhogen van het naleefgedrag, risicogericht toezien en het optreden bij overtredingen.

Verhouding tot het Integraal Veiligheidsplan (IVP)

Het VTH-werkveld heeft veel raakvlakken met openbare orde en veiligheid. Denk hierbij aan onderwerpen als horeca, evenementen en ondermijning. Deze raakvlakken komen ook tot uitdrukking in het VTH-beleid.

Het beleidskader voor openbare orde en veiligheid is het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2024 - 2028. In dit plan zijn vier prioriteiten op het gebied van veiligheid uitgewerkt en zijn zes permanente aandachtsthema's benoemd. Om de samenhang tussen beide documenten te bevorderen is in het VTH-beleid opgenomen dat de prioriteiten uit het IVP, ook op grond van het VTH-beleid worden aangemerkt als hoge prioriteit. Bij het begroten van de werkzaamheden is daarom ook rekening gehouden met werkzaamheden die op grond van het IVP moeten worden uitgevoerd. Waarbij dit het geval is, is dit bij de werkzaamheden aangegeven.

Op 16 juli 2024 heeft het college besloten om geen separaat uitvoeringsprogramma (UVP) vast te stellen, maar deze samen te voegen met het Integraal Veiligheidsplan (IVP) omdat het huidige IVP al een uitgebreide weergave is van de uitvoering.

Bij het opstellen van het VTHup is zoveel mogelijk rekening gehouden met het IVP.

Verhouding tot externe VTH-werkzaamheden

Naast de VTH-taken die we zelf uitvoeren zijn er ook nog VTH-taken waarvoor we wel bevoegd gezag zijn, maar die grotendeels extern worden uitgevoerd door de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Dit zijn zowel werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening als op het gebied van toezicht en handhaving. Deze werkzaamheden doorlopen een eigen beleidscyclus. Bij een aantal werkzaamheden en producten werken we echter wel samen met de FUMO en de VRF. Om een compleet overzicht te geven van onze werkzaamheden zijn de (niet-administratieve) werkzaamheden die wij in deze beleidscycli zelf uitvoeren opgenomen in de urenbegroting van hoofdstuk 4.

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

De FUMO voert voor de Friese gemeenten de werkzaamheden uit die vallen onder het Basistakenpakket. Dit betreffen taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op de onderwerpen bodem, asbest en milieu. Deze taken voert zij in mandaat uit. Dat doet zij op basis van de Uitvoerings- en handhavingsstrategie Fryslân 2025 - 2028 (d.d. 13 november 2024), vastgesteld door het college op 11 maart 2025.

Het basistakenpakket (en het bijbehorende mandaat) omvat niet de gehele vergunningen en handhavingsprocedure. Het nemen van handhavingsbesluiten en de juridische procedures na besluitvorming zijn een thuistaak. Deze werkzaamheden zijn daarom wel opgenomen in dit VTHup.

Veiligheidsregio Fryslân (VRF)

Voor alle gemeenten voert de VRF als ketenpartner de reguliere risicobeheersingstaken uit. Dit zijn VTH-taken op gebied van evenementen, omgevingsveiligheid, repressief advies, structureel terugdringen van ongewenste en onechte meldingen en brandveilig leven.

Daarnaast voert de VRF via een dienstverleningsovereenkomst het toezicht op brandveilig gebruik van bouwwerken voor Súdwest-Fryslân uit. De handhaving is echter een thuistaak die de gemeente zelf uitvoert. Deze werkzaamheden zijn daarom opgenomen in dit VTHup.

De VRF/brandweer heeft in de Meerjarenkoers 2023-2026 verwoord hoe zij meewerken aan de veiligheid en gezondheid van de Friese inwoners. In het onderdeel beleidsplan Veiligheid wordt beschreven wat gemeenten van de veiligheidsregio kunnen verwachten. Het beleidsplan wordt jaarlijks geconcretiseerd in de kaderbrief en de Programmabegroting.

3. Hoge prioriteiten

In dit hoofdstuk is per taakveld uitgewerkt welke hoge prioriteiten er zijn, welke doelstellingen daarbij horen en welke werkzaamheden we daarvoor in 2026 uitvoeren.

In het VTH-beleid zijn activiteiten en onderwerpen benoemd met een hoge, gemiddelde en lage prioriteit. De bestuurlijke keuzes in prioriteiten zijn gemaakt aan de hand van een probleem- en risicoanalyse (deskundige ambtelijke weging) en een inwonerpeiling (enquête). Omdat er niet voldoende capaciteit is om alles te doen, wordt zoveel mogelijk ingezet op de hoogste risico's, waar het naleefgedrag het laagste is en de negatieve effecten bij niet-naleving hoog.

De indeling in prioriteiten betekent dat met name zal worden ingezet op risicogestuurd toetsen en (ambtshalve) toezicht en handhaving op de hoge prioriteiten. De meeste risico's worden overigens grotendeels gedekt door de landelijke regelgeving waaraan een gevolg moet worden gegeven bij de werkzaamheden. Voorbeelden daarvan zijn verplichte toetsingskaders bij het behandelen van vergunningaanvragen. In hoofdstuk 5 van het VTH-beleid is beschreven op welke wijze en wanneer gevolg wordt gegeven aan de prioriteiten.

Omdat de hoge prioriteiten over uiteenlopende categorieën en onderwerpen gaan en om uiteenlopende redenen een hoge prioriteit hebben gekregen, is ervoor gekozen om in het VTH-beleid de problemen en doelen per categorie op hoofdlijnen te beschrijven en in het uitvoeringsprogramma VTHup een verdieping te maken naar activiteit- of productniveau.

Bouwen en RO

1. Technische bouwactiviteit (omgevingsvergunningplichtig)	
a. Gezondheidszorgfunctie met bedgebied	f. Onderwijsfunctie
b. Woongebouw	g. Bijeenkomstfunctie
c. Woonfunctie in een gebouw met ≥ 2 hoofdgebruiksfuncties	h. Bijeenkomstfunctie voor kinderopvang
d. Woonfunctie met een vloer van een verblijfsgebied > 13 m	i. Industriefunctie
e. Woonfunctie voor zorg	j. Logiesfunctie in een logiesgebouw
	h. Winkelfunctie
Doelstelling	Werkzaamheden en methode
100% van de bouwwerken voldoet voor ingebruikname, na oplevering bouwfase aan de bouwtechnische voorschriften op gebied van constructies en brandveiligheid zodat het risico op gevaar en schade en de veiligheid van de aanwezigen en de omgeving wordt beperkt.	De omgevingsvergunningen voor een technische bouwactiviteit met een hoge prioriteit zijn getoetst op de onderwerpen brand- en constructieve veiligheid conform de Toets- en toezichtstrategie Bbl (Bijlage 3 VTH-beleid). Alle hoge prioriteit bouwwerken worden door bouwtoezicht eventueel in combinatie met een brandpreventist gecontroleerd op gebied van constructies en brandveiligheid conform de Toets- en toezichtstrategie Bbl (Bijlage 3 VTH-beleid). Tegen overtredingen bij een hoge prioriteit waarbij zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning (technische bouwactiviteit) wordt gehandeld, wordt handhavend opgetreden. Bij het al dan niet handhavend optreden van overtredingen van bouwtechnische regels wordt ook het toets- en toezichtniveau meegewogen dat is opgenomen in de Bbl-matrix (bijlage 3 VTH-beleid).
100% van de bouwplaatsen, waarbij op basis van de regels een bouwveiligheidsplan nodig is, wordt voor het waarborgen van een veilige bouwomgeving en het minimaliseren van risico's tijdens de bouw gecontroleerd de naleving van de bouwveiligheid.	Steekproefsgewijs wordt gekeken wat is gevonden bij controles naar aanleiding van bouwveiligheidsplannen. Hierover wordt verslag gedaan in de tussentijdse rapportages.

2. Sloopactiviteit - slopen en/of asbest verwijderen (meldingplichtig)	
a. Slopen van een bouwwerk of gedeelte daarvan of niet bedrijfsmatige asbest verwijdering	
Doelstelling	Werkzaamheden en methode
100% van de particuliere asbest sloopmeldingen worden beoordeeld en daarbij wordt, bij twijfel over het particulier mogen verwijderen van asbest, (eventueel ter plaatse) nader onderzoek verricht.	Wanneer er twijfel is over het particulier asbest mogen verwijderen, vraagt de behandelaar van de sloopmelding aan bouwtoezicht om ter plaatse een controle uit te voeren.
Sloopactiviteiten die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg, waarvoor geen sloopmelding is gedaan en waarbij kans op asbest aanwezig is, worden ambtshalve gecontroleerd.	Tijdens ambtshalve controles wordt ook gelet op mogelijk illegale sloopactiviteiten, voor zover zichtbaar vanaf de openbare weg, waarbij kans op asbest aanwezig is (gebouwd < 1994).
100% van de sloopactiviteiten, waarbij op basis van de regels een sloopveiligheidsplan nodig is, wordt voor het waarborgen van een veilige omgeving en het minimaliseren van de risico's tijdens de sloop gecontroleerd op de naleving van de sloopveiligheid en het scheiden van sloopafval.	Steekproefsgewijs wordt gekeken wat is gevonden bij controles naar aanleiding van bouwveiligheidsplannen. Hierover wordt verslag gedaan in de tussentijdse rapportages.

Bouw- en sloopveiligheidsplannen

In het VTH-beleid van Súdwest-Fryslân is aan het onderwerp omgevingsveiligheid een hoge prioriteit toegekend. In het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) staat dat degene die bouw- en sloopwerkzaamheden uitvoert of laat uitvoeren, maatregelen moet nemen voor de veiligheid en gezondheid in de directe omgeving. Bij bouw- en sloopwerkzaamheden moet dan ook een risicomatrix worden ingevuld, waarbij de uitkomst kan leiden tot het verplicht opstellen van een bouwveiligheidsplan en aanstellen van een veiligheidscoördinator. Steekproefsgewijs wordt gekeken wat is geconstateerd bij controles naar aanleiding van de verplichte bouwveiligheidsplannen, met als doel een veilige bouw- en sloopomgeving en het minimaliseren van risico's tijdens de werkzaamheden.

3. Omgevingsplanactiviteit, strijdig gebruik (waar dit niet is toegestaan)	
a. Bedrijf (niet zijnde persoonlijke verzorging aan huis)	c. Recreatie (jachthaven, kampeerterrein, recreatiebedrijf of -woning e.d.)
b. Bedrijventerrein / bedrijfsunits (op een wijze die niet is toegestaan)	d. Recreatief gebruik van woningen bestemd voor permanente bewoning
Doelstelling	Werkzaamheden en methode
Het omgevingsplan zorgt voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.	Op basis van (klacht)meldingen en verzoeken om handhaving wordt handhavend opgetreden tegen het gebruiken van bouwwerken en gronden voor bovenstaande functies, op locaties waar dit volgens het Omgevingsplan niet is toegestaan.
Door op te treden tegen recreatief gebruik van woningen die zijn bestemd voor permanente bewoning wordt overlast voorkomen en blijven/komen woningen beschikbaar voor de woningvoorraad	In 2024 is de behandeling van de 19 eerder ingediende verzoeken om handhaving over recreatief gebruik (verhuur en 2e woningen) van woningen in Hindeloopen voortgezet. Een deel daarvan is in 2024 en 2025 afgerond. Begin 2026 is er daarvan nog voor 9 adressen een verzoek om handhaving in behandeling. Daarnaast is er eind 2025 voor 2 andere adressen een verzoek om handhaving ingediend. Er wordt onderzocht op welke wijze ambtshalve handhavend optreden tegen recreatief gebruik van woningen ervoor kan zorgen dat woningen weer beschikbaar komen voor permanente bewoning. Daarvoor is inzichtelijk gemaakt in welke woningen in Súdwest-Fryslân al meer 6 maanden niemand staat ingeschreven in de BRP. Er wordt ingezet op kernen waarbij vanuit de gemeenschap hiervoor een concrete vraag voorligt en/of aangesloten kan worden bij een concreet project. De verschillende mogelijkheden worden bestuurlijk voorgelegd, waarbij per optie inzichtelijk wordt gemaakt in hoeverre dit passend is binnen de bestaande capaciteit.
Door op te treden tegen niet toegestaan gebruik van bergingen als recreatiewoning worden overlast voor de omgeving en (mogelijke) oneerlijke concurrentie tegengegaan.	Naar aanleiding van verzoeken om handhaving is in 2024 geconstateerd dat in Stavoren diverse vergunde bergingen (met ligplaats) zijn samengevoegd en omgebouwd tot recreatiewoningen. In 2025 heeft het college besloten om handhavend op te treden tegen de geconstateerde overtredingen. Begin 2026 is sprake van 11 handhavingsprocedures die verder worden opgepakt.

Recreatief gebruik woningen Hindeloopen

Op 22 december 2023 is het bestemmingsplan Hindeloopen in werking getreden. In 2024 is daarom de behandeling van de 19 verzoeken om handhaving over recreatieve bewoning, die eerder in 2018 en 2019 zijn ingediend, weer opgepakt. In 2024 en 2025 kon de behandeling van 10 verzoeken worden afgerond, veelal doordat de woning in eigendom is overgedragen en het gebruik van de betreffende woningen is gewijzigd naar (regulier) wonen.

Op 1 juli 2025 heeft het college besloten om 3 handhavingsprocedures te starten vanwege recreatieve verhuur van woningen. Deze procedures lopen door in 2026. Daarnaast zijn eigenaren van zogenoemde tweede woningen gevraagd om inzicht te verschaffen in de wijze waarop zij de woning gebruiken. Deze informatie wordt in 2026 beoordeeld, waarna het college kan besluiten om al dan niet handhavend op te treden. Ten slotte zijn er eind 2025 nog nieuwe verzoeken om handhaving ingediend voor twee (andere) woningen. In 2026 zal ook onderzoek worden gedaan naar het gebruik van deze woningen.

Recreatief gebruik van woningen bestemd voor permanente bewoning

Hindeloopen is niet de enige kern in Súdwest-Fryslân waarin woningen onterecht worden gebruikt en/of verhuurd als recreatiewoning. Op basis van een dashboard waarin gegevens uit diverse bronnen zijn gekoppeld, is in 2024 inzichtelijk gemaakt hoeveel woningen dit (bij benadering) zijn. Vanwege privacywetgeving is het echter niet toegestaan om deze aantallen te koppelen aan concrete adressen en daar nader onderzoek naar te doen. Er is daarom gekeken naar andere mogelijkheden om inzichtelijk te maken welke woningen (mogelijk) onterecht worden gebruikt als recreatiewoning. Daarbij is aangesloten bij een project van teams DIA en Burgerzaken om leegstand inzichtelijk te maken. Dit heeft geleid tot een lijst met woningen waar al meer dan 6 maanden

niemand staat ingeschreven in de Basisregistratie Personen. Deze lijst wordt in 2026 gebruik om nader te onderzoeken op welke wijze de handhaving vormgegeven kan worden.

4. Erfgoed	b. Gevelwijziging in beschermd stads- en dorpsgezicht c. Zonnepanelen in beschermd stads- en dorpsgezicht
a. Rijksmonument	
Doelstelling	Werkzaamheden en methode
Het beschermen van erfgoed zodat het kan worden doorgegeven aan toekomstige generaties.	Alle aanvragen om een omgevingsvergunning voor bovenstaande onderwerpen worden voor advies uitgezet naar het cluster erfgoed. Na verlenen van de omgevingsvergunning worden de activiteiten gecontroleerd. Eenmaal per jaar wordt een lijst met aangevraagde niet vergunde zonnepanelen in het beschermd stads- en dorpsgezicht opgesteld en (digitaal) gecontroleerd. Op basis van een in 2024 uitgevoerde inventarisatie van niet vergunde wijzigingen aan de voorgevel (kunststof kozijnen) van panden in het beschermde stadsgezicht van Workum en recente jurisprudentie, wordt een plan opgesteld en bestuurlijk voorgelegd om hiertegen (projectmatig) handhavend op te treden.

Project niet vergunde zonnepanelen in beschermd stads- en dorpsgezicht

Zonnepanelen of -collectoren zijn tegenwoordig niet meer weg te denken uit onze omgeving. Het is een effectieve manier om bij te dragen aan een duurzame leefomgeving.

Zonnepanelen of -collectoren vallen echter ook op. Van belang is echter ook dat erfgoed beschermd wordt zodat het kan worden doorgegeven aan toekomstige generaties.

Voor het aanbrengen van zonnepanelen is in beschermd stads- en dorpsgezicht altijd een vergunning nodig. Een vergunning kan worden verleend als voldaan wordt aan de bepalingen uit het Omgevingsplan én redelijke eisen van welstand. Van belang daarbij is dat zonnepanelen of -collectoren in historische kernen niet storend zichtbaar mogen zijn vanaf openbaar gebied. In beleid is nader uitgewerkt wat wordt verstaan onder 'niet storend zichtbaar'.

Om het erfgoed te beschermen, wordt eenmaal per jaar een lijst opgesteld met adressen in beschermd stads-/dorpsgezicht waarvoor een vergunning voor zonnepanelen is aangevraagd, maar niet is verleend. Op basis van deze lijst wordt (digitaal) gecontroleerd of de zonnepanelen inderdaad niet zijn aangebracht.

Daarnaast is in 2025 een inventarisatie van (onvergunde) zonnepanelen uitgevoerd in (een deel van) het beschermde stadsgezicht van Makkum. Eigenaren van panden waarop zonder vergunning zonnepanelen zijn aangebracht zijn daarop gewezen. Dit project wordt in 2026 voortgezet.

Gevelwijzigingen in beschermd stads- en dorpsgezicht

In het beschermde stadsgezicht van (onder andere) Workum zijn de afgelopen jaren in diverse panden, zonder de benodigde vergunning, vensters vervangen door kunststof vensters. Hiervoor kan op basis van het huidige welstandsbeleid geen vergunning voor worden verleend. Tegen overtredingen is nimmer strikt gehandhaafd. Dit heeft ervoor gezorgd, dat er steeds meer kunststof vensters zijn aangebracht.

In 2024 is een uitgebreid onderzoek gedaan naar kunststof kozijnen in het gehele beschermde gezicht van Workum. Daaruit bleek dat op 87 locaties sprake is van een overtreding. Dat is fors hoger dan het aantal van 35 dat vooraf was begroot.

In februari 2025 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een belangrijke uitspraak gedaan over de mogelijkheden om handhavend op te treden tegen het zonder vergunning plaatsen van kunststof kozijnen. In 2025 is geanalyseerd welke gevolgen deze uitspraak heeft voor de mogelijkheden om in Workum handhavend op te treden. In 2026 wordt daarvoor een plan aan het college voorgelegd.

5. Overig bouwwerk en omgeving	b. Gebruik van bouwwerk gevaar voor gezondheid en/of veiligheid (o.a. hoarding/vervuiling) c. Bouwwerk in ernstige mate in strijd met redelijke eisen van welstand
a. Staat van bouwwerk of erf, gevaar voor gezondheid en/of veiligheid (o.a. bouwvalligheid)	
Doelstelling	Werkzaamheden en methode
Het tegengaan van gevaar voor gebruiker en gevaar voor of de aantasting van de leefomgeving door de (slechte) staat of het gebruik van een bouwwerk	Op basis van (interne/externe) meldingen en handnavingsverzoeken wordt, waar mogelijk in samenwerking met andere disciplines, opgetreden tegen excessen (uitzonderlijke situaties).

Milieu

1. Milieubelastende activiteiten	
a. Zwerfafval rondom bedrijf	c. Afvalwater lozen in het riool of op of in de bodem
b. Voedsel bereiden, geen voedingsmiddelenindustrie	
<u>Doelstelling</u>	<u>Werkzaamheden en methode</u>
Het beschermen van het milieu, en te bevorderen dat menselijke activiteiten op een duurzame manier plaatsvinden.	De toezichthouder milieu zal bij de horecacontroles die worden uitgevoerd door toezichthouders van team Toezicht, Handhaving en Opsporing aanwezig zijn, om toezicht te houden op de naleving van de regels over zwerfafval uit het Omgevingsplan (tijdelijk deel), geur en water.
	Op basis van de informatieplichten die betrekking hebben op een milieubelastende activiteit met een hoge prioriteit, wordt bekeken of er aanleiding is voor het houden van toezicht op de naleving van de regels.

2. Milieubelastende activiteiten	
a. Geluid veroorzaakt door activiteiten	d. Geur produceren door andere agrarische activiteiten
b. Gelegenheid bieden voor het beoefenen van sport in de buitenlucht	e. Opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking
c. Ongewoon voorval bij een milieubelastende activiteit	
<u>Doelstelling</u>	<u>Werkzaamheden en methode</u>
Het beschermen van het milieu, en te bevorderen dat menselijke activiteiten op een duurzame manier plaatsvinden.	Toezicht op de naleving van de regels vindt derhalve plaats naar aanleiding van (klacht)meldingen, handhavingsverzoeken of informatieplichten.

APV/Bijzondere wetten

1. Horeca / evenementen / markten / prostitutie a. Evenementen B en C b. Verstrekken alcohol aan minderjarigen c. Seksbedrijf en prostitutie (incl. algemene regels)		d. Coffeeshop e. Leidinggevende niet aanwezig f. Marktvergunning (vaste stand- of dagplaats-, standwerkvergunning)
Doelstelling	Werkzaamheden en methode	
100% van de C-evenementen en de hoogste risico B-evenementen worden gecontroleerd op de vergunningvoorschriften. Bij terugkerende evenementen wordt gestreefd het naleefgedrag van de eerder overtreden regels te verhogen.	Toezichthouders van team Team Handhaving, Toezicht en Opsporing plannen aan de hand van de verleende C-evenementenvergunningen vooraf een schouw en tijdens het evenement een controle in. Tijdens de evenementenoverleggen wordt besproken welke van de B-evenementen geschouwd en / of gecontroleerd gaan worden. De bevindingen tijdens de controles worden vastgelegd. Van overtredingen wordt een rapportage opgemaakt. Bij terugkerende evenementen worden organisatoren uitgenodigd voor een evaluatie.	
100% van de verleende of gewijzigde alcoholwetvergunningen worden na verlenen in ieder geval gecontroleerd op aanwezigheid leidinggevende en verstrekking van alcohol aan 18-, en daarna periodiek.	Toezichthouders team Handhaving, Toezicht en Opsporing plannen aan de hand van verleende alcoholwetvergunning een eerste (onaangekondigde) controle in. Vooraf aan de daaropvolgende periodieke controle(s) wordt team Vergunningen gevraagd naar recente wijzigingen en evt. controlepunten.	
100% van de vergunde coffeeshops en seksbedrijven worden 4x per jaar gecontroleerd, waarbij naast de (algemene) regels ook gelet wordt op de vergunningseisen. De controlefrequentie wordt opgehoogd als blijkt dat niet voldaan wordt aan de regels.	Toezichthouders team Handhaving, Toezicht en Opsporing plannen aan de hand van verleende coffeeshop- en seksbedrijvenvergunningen 4 controles in. Van eventuele overtredingen wordt een rapportage opgemaakt en een brief verstuurd, waarna de controlefrequentie wordt opgehoogd om te controleren of de overtreding ongedaan is gemaakt.	
Op basis van digitaal toezicht en signalen uit de omgeving, wordt handhavend opgetreden tegen 100% van de niet vergunde seksbedrijven.	Alle ontvangen signalen en meldingen over niet-vergunde seksbedrijven worden nader onderzocht. Daarnaast wordt, in samenwerking met de politie, online (ambtshalve) onderzoek gedaan naar mogelijke overtredingen en misstanden.	
Voor het instandhouden van wekelijks marktaanbod en het vergroten van de kwaliteit en het succes ervan, stelt de gemeente voor elke weekmarkt een inrichtingsplan vast waar vervolgens op gecontroleerd wordt bij het verlenen van vergunningen en het houden van toezicht.	In 1 maart 2025 is gestart met een pilot weekmarkt in Sneek, waarbij nieuwe marktkooplieden worden gezocht en themamarkten georganiseerd. Onderdeel daarvan is de verplaatsing van de zaterdagmarkt. VTH medewerkers zijn hierbij aangesloten en houden daarbij de regels ook tegen het licht.	
2. Verkeer / parkeren a. Aantasting groenvoorziening door voertuigen		b. Overlast van fiets of bromfiets c. Parkeren exces
Doelstelling	Werkzaamheden en methode	
100% van de meldingen over voertuigen die fout geparkeerd staan op groen of een parkeerexces betreffen worden opgevolgd om te voorkomen dat de leefomgeving (verder) wordt aangetast en om overlast te voorkomen of te beperken.	Naar aanleiding van een melding gaan de toezichthouders team Handhaving, Toezicht en Opsporing controleren. Bij overtreding wordt een passende sanctie opgelegd. Ook wordt tijdens de reguliere surveillance naast fout parkeren, ook gelet op groen en parkeerexcessen.	
Het controleren van parkeervergunningen in vergunningsgebieden vindt risicogestuurd plaats om overlast door omwonenden en andere weggebruikers te voorkomen of beperken.	Uitgangspunt is dat ieder vergunningsgebied tijdens regulier toezicht wordt meegenomen. Op basis van overlastmeldingen wordt vervolgens meer ingezet op locaties waar overtredingen plaatsvinden en zal een ander vergunningengebied waar geen of weinig overtredingen plaatsvinden minder aan bod komen.	
Op basis van enquête en (klacht)meldingen zijn de overlastlocaties van fiets- en bromfietzers (fietsen waar dit niet mag) in kaart gebracht en wordt er projectmatig ingezet om overlast te verminderen.	Naast controles tijdens regulier toezicht wordt op projectmatige basis op basis van meldingen en signalen ingezet op overlastlocaties. Vanaf 2024 hebben boa's de bevoegdheid om te handhaven op overtredingen door fietsers en voetgangers, zoals telefoongebruik, fietsverlichting en rood licht. In de zomer van 2025 is het daarop aangepaste handhavingsarrangement (afspraken met politie) door de lokale driehoek (OM, politie, burgemeester) vastgesteld. Daardoor kan in 2026 projectmatig o.a. een fietsverlichtingsactie opgezet worden.	

3. Afval	
a. Zwerfafval	b. Onjuist aanbieden bedrijfsafval
<u>Doelstelling</u>	<u>Werkzaamheden en methode</u>
Specifieke doelgroepen bewust maken van regels en hun gedrag betreffende afval, met als doel ervoor te zorgen dat wet- en regelgeving beter wordt nageleefd en overtreders verantwoordelijk worden gehouden voor hun acties (zodat uiteindelijk de hoeveelheid afval in de omgeving wordt teruggedrongen).	Door middel van een projectmatige aanpak 'Afval snoeproute', worden specifieke doelgroepen bewust gemaakt van regels en hun gedrag. De ambitie van het Grondstoffenbeleid is om in 2050 alleen nog grondstoffen in te zamelen. Om diverse doelen te halen worden verschillende sporen gevolgd. Spoor 4 is meer inzet van handhaving. Daarbij wordt naar aanleiding van meldingen, klachten of vondsten tijdens regulier toezicht ingezet op overtredingen. Voorbeelden daarvan zijn; dumpingen, containers niet juist aanbieden, onjuiste grondstof in de container, controle bedrijfsafval in grijze container. Op basis van meldingen wordt actie ondernomen tegen het verstrekken van ongeadresseerd reclamedrukwerk op percelen zonder Ja-sticker.

4. Water / scheepvaart	
a. Overige handelingen op / aan / bij vaartuig die veiligheid in gevaar brengen	d. Bergen gezonken vaartuig
b. Overige bepalingen gebruik haven en water	e. Kitesurfen
c. Ligplaats innemen woonschip	f. Ligplaats innemen vaartuig (recreatie / visser / historisch), waaronder weesvaartuig
<u>Doelstelling</u>	<u>Werkzaamheden en methode</u>
Door middel van Zomer- en watertoezicht wordt tijdens het vaarseizoen gelet op diverse verboden en overlast op het water om de veiligheid en leefbaarheid op het water te bevorderen.	We werken samen met betrokken gemeenten, provincie, politie, Wetterskip Fryslân en ondernemers door het uitvoeren van gezamenlijk toezicht op en rond het water en het voeren van uniform verbaliseringsbeleid. Daarbij wordt ingezet op openbare orde en veiligheid (o.a. overlast, alcoholgebruik, evenementen) en milieu (o.a. vervuiling, brandgevaar, vandalisme). Op dit moment is het niet mogelijk om te acteren op vaarveiligheid. Gemeentelijke handhavers zijn daarvoor niet bevoegd op de wateren van Rijkswaterstaat en Provincie. Momenteel loopt een aanvraag voor een aanwijzingsbesluit op de wateren van Rijkswaterstaat. Over een aanwijzingsbesluit voor provinciale wateren lopen gesprekken. We varen en zetten daarbij in op klachten, meldingen, constatering en vrij veld toezicht. In de zomermaanden én andere zomerse dagen is het uitgangspunt dagelijks aanwezig te zijn in de recreatiegebieden.
Gewaarborgd moet worden dat de verschillende functies van het water (beroepsmatig, recreatie, wonen) goed samengaan en dat de veiligheid en leefbaarheid op het water bevordert wordt.	De keten Openbare ruimte heeft een inventarisatie uitgevoerd van ingenomen (jaar)abbonementsplekken. Bij overtredingen (geen abonnement) wordt samengewerkt met team Handhaving.

5. Overige verbodsbepalingen	
a. Rookverbod in bossen en natuurterreinen	g. Gevaarlijke honden
b. Natuurlijk behoefte doen	h. Gebiedsontzeggingen
c. Middelengebruik (verdovend) / verkoop in de openbare ruimte	i. Betreden gesloten woning of lokaal
d. Messen als steekwapen	j. Tijdelijke opslag object in de openbare ruimte
e. Plakken en kladden	k. Betogingen op openbare plaatsen
f. Loslopende honden	
<u>Doelstelling</u>	<u>Werkzaamheden en methode</u>
In de categorie 'overig' vallen diverse verbodsbepalingen over allerlei onderwerpen. De activiteiten hebben om verschillende redenen een hoge prioriteit gekregen. Het is daarom niet mogelijk om hier een overkoepelende doelstelling aan te koppelen.	De activiteiten zullen veelal in het kader van integraal toezicht worden meegenomen tijdens surveillance en opgepakt door de toezichthouders op basis van (klacht)meldingen. De huidige beleidsregels bijtincidenten honden worden geëvalueerd en waar nodig worden voorstellen tot actualisatie gedaan.

Gevaarlijke honden

Handhavend optreden tegen gevaarlijke honden heeft een hoge prioriteit in het VTH-beleid. De burgemeester kan, na een incident waarbij een hond heeft gebeten, aan de eigenaar of houder van de hond een aanlijn- en/of muilkorfgebod voor de hond opleggen. In beleid is vastgelegd in welke gevallen (bijtincidenten) de burgemeester een maatregel oplegt. Gebleken is dat het huidige beleid niet in alle situaties de benodigde handvaten biedt. In 2025 zijn er voorbereidingen getroffen voor een wijziging van het beleid en is daarvoor een plan van aanpak geschreven. In 2026 wordt een voorstel tot actualisatie van het beleid gemaakt en bestuurlijk voorgelegd.

6. Thema's	
a. IVP thema's	b. Overlast vuurwerk
Doelstelling	Werkzaamheden en methode
In het Integraal Veiligheidsplan (IVP) Súdwest-Fryslân 2024-2028 zijn thema's benoemd en uitgewerkt. Daaraan wordt ook vanuit het VTH-werkveld een bijdrage geleverd. De thema's die in het IVP prioriteit hebben gekregen, krijgen ook in het VTH-beleid een hoge prioriteit. Dit geldt niet voor de aandachtsthema's in het IVP die al in de VTH-risicomatrix zijn gewogen.	Voor het thema Veilige en leefbare wijken en kernen spelen de uitgangspunten Dichtbij, Participatief en Focus op preventie een belangrijke rol. Voor de hoge prioriteit ondermijning is een van de aanpakken het versterken van maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid. Periodiek zullen de toezichthouders team Handhaving, Toezicht en Opsporing in wijken en dorpen aanwezig zijn met een tent of een afspraak met dorpsbelangen om in contact te komen met inwoners over beide onderwerpen.
In de aanloop naar de jaarwisseling wordt zowel opvallend als onopvallend gecontroleerd op het afsteken van vuurwerk zodat het aantal overlastmeldingen van vuurwerk wordt teruggedrongen.	In de aanloop naar de jaarwisseling geven de meldingen over vuurwerkoverlast de gebieden weer waar vervolgens zowel opvallend als onopvallend gesurveilleerd wordt. De prioriteit ligt bij (illegale) carbidlocaties, vuurbulten, overlast van vuurwerk en andere zaken die tijdens de jaarwisseling spelen.

Ondermijning

Ondermijning is een belangrijk raakvlak tussen het IVP en VTH. Door de toezichthouders van team Toezicht, Handhaving en Opsporing wordt in 2026 ieder geval weer ingezet op preventie en bewustwording.

Daarnaast wordt, in samenwerking met medewerkers OOV, onderzocht op welke wijze (projectmatige / integrale) controles kunnen worden uitgevoerd op dit onderwerp. Indien nodig zal aan dergelijke controles door de verschillende VTH-disciplines een bijdrage worden geleverd. Omdat nog niet duidelijk is of en hoe dit zal worden uitgevoerd, is dit nog niet opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Als blijkt dat de benodigde inzet niet passend is binnen dit programma dan zullen in de tussentijdse rapportages Q1 en/of Q2 voorstellen worden gedaan voor bijstelling.

4. Werkzaamheden

Dit hoofdstuk geeft per taakveld het totaaloverzicht weer van de voorgenomen en de wettelijke werkzaamheden. Per taakveld zijn vergunningen-, toezicht- en handhavingstaken opgenomen. De juridische procedures zijn hierbij zowel bij vergunningverlening als bij handhaving benoemd. De werkzaamheden die een bijdrage leveren aan de hoge prioriteiten zijn uitgelicht door middel van een groene arcering.

Bouwen en RO

Teams en taken	Uur	Werkzaamheden	Aantal	Uur/st	Totaal
Vergunningen					
Cluster bouwen / RO (Verg)	18519	Omgevingsvergunning uitgebreide procedure	3	40	120
		Omgevingsvergunning reguliere procedure	840	15	12600
		Initiatievenproces	400	3,5	1400
		Sloopmeldingen, thuistaak	485	0,1	49
		Informatieplicht stikstofemissie	70	-	-
		Bouwmelding Wkb	100	0,5	50
		Maatwerkvoorschrift bouw- en sloopwerkzaamheden BBL	5	-	-
		Ontheffing geluidsniveau en werktijden	20	-	-
		Vergadering ruimtelijke kwaliteit	-	-	300
Klantcontact	-	-	4000		
Cluster constructieve- en brandveiligheid (Verg)	2671	Meldingen brandveilig gebruik	55	0,8	56
		Melding BGBOP	15	-	-
		Advies brandveiligheid evenementen	20	0,3	6
		Advies brandveiligheid bouwen, installaties, handhaving en milieu	325	2,5	813
		Advies constructies plantoetsingen	280	3,8	1064
		Advies constructies evenementen	115	0,6	69
		Advies (constructies) bouwmelding Wkb	60	2,3	138
		Toezicht op brandveiligheid bouw	25	8	200
		Project: Brw Fryslân rookverspreiding / SWF woongebouwen met inpandige gangen	-	-	100
		Advies brandpreventie brandweercontroles	-	-	135
Klantcontact	-	-	90		
Toezicht					
Cluster bouwtoezicht	5133	Controle vergunningen	350	10	3500
		Controle evenementen	-	-	80
		Controle sloopmelding	12	11	80
		Controles intrekken vergunningen	20	2	40
		Ambtshalve constatering	92	2,6	239
		Controle handhavingszaak	-	-	900
		Informatieplichten (bouw- en sloopveiligheid, start en einde bouw, signaal wkb)	400	0,1	40
		Gereedmelding Wkb	66	1,5	99
		Incidentmeldingen	20	2,5	50
		<i>Project gevelwijzigingen beschermd stads- en dorpsgezicht (ambtshalve)</i>	-	-	nnb
		<i>Project niet verleende aanvragen zonnepanelen erfgoed (ambtshalve)</i>	-	-	50
		<i>Project gebruik bergingen als recreatiewoning (ambtshalve)</i>	11	5	50
		<i>Project handhaving recreatieve bewoning</i>	8	5	5
Juridisch					
Cluster juridisch (O&A)	7279	Procedures bezwaarschriften - vergunningen	60	25	1500
		Procedures beroepschriften (beroep en hoger beroep) - vergunningen	12	35	420
		Procedures voorlopige voorziening - vergunningen	8	35	280
		Procedures bezwaarzaken (incl. milieu en apv bz wetten) - handhaving	10	21	210
		Procedures beroepzaken (incl. milieu en apv bz wetten) - handhaving	8	20	160
		Procedures voorlopige voorzieningen (incl. milieu en apv bz wetten) - handhaving	3	20	60
		Intrekken niet uitgevoerde vergunningen	-	-	125
		Handhavingsbeschikking - n.a.v. ambtshalve constatering	40	30	1200
		Handhavingsverzoeken	55	12	660
		Zienswijzen op conceptvergunning - vergunningen	-	-	130
		Advies vergunningen bouwen / RO (incl. adviesdesk)	-	-	2000
		Langlopende projecten (incl. bestuursvragen/probleemgevallen)	-	-	100
		<i>Project gebruik bergingen als recreatiewoning</i>	11	12	132
		<i>Project recreatieve bewoning (handhavingsverzoeken Hindeloopen)</i>	11	12	132
		<i>Project onderzoek mogelijkheden ambtshalve handhaving recreatieve bewoning</i>	-	-	50
		<i>Project: gevelwijzigingen beschermd stads- en dorpsgezicht</i>	-	-	nnb
		<i>Project: energielabel C kantoren</i>	24	5	120

Brandpreventie

Rookverspreiding woongebouwen en woongebouwen met inpandige gangen

Er is de laatste jaren in toenemende mate sprake van langer thuis wonen. Dit maakt dat het vaker voorkomt dat verminderd zelfredzame personen in 'gewone' woongebouwen wonen en zichzelf in geval van nood minder makkelijk zelf kunnen redden of zelfs daarbij hulp nodig hebben.

In 2021 is er een inventarisatie uitgevoerd van woongebouwen met inpandige gangen, omdat daar specifieke risico's aanwezig zijn met betrekking tot brandveiligheid en ontvluchting. De inventarisatie leverde 103 mogelijke woongebouwen op, 72 woongebouwen zijn gecontroleerd en (inmiddels) in orde, 10 woongebouwen zijn gecontroleerd en zitten in een verbetertraject. Voor 2026 zijn 100 uren opgenomen om een start te maken met archiefonderzoek en controles van de overige 21 bouwwerken.

In 2023 is Brandweer Fryslân met een projectgroep gestart om woongebouwen te controleren om rookverspreiding tegen te gaan, zodat zoveel mogelijk de vlucht- en overlevingskansen verhoogd kunnen worden. Cluster brandpreventie van team Vergunningen neemt ook deel aan de projectgroep.

Toezicht

Controles vergunningen

Toezicht vindt risicogestuurd plaats. Voor toezicht betekent dit dat met name inhoudelijk toezicht wordt gehouden op vergunningen van activiteiten met de hoogste prioriteiten. Afhankelijk van de prioriteit en voortgang van de realisatie, worden daarbij meestal meerdere inhoudelijke controles uitgevoerd (bijvoorbeeld uitzetten, wapening, vloeren, wanden, isolatie, gereedmelding). Omdat vanwege ingebruikname van een nieuwe softwaretool in het zaaksysteem per vergunning één inspectie zichtbaar is, wordt in het VTHup 2026 uitgegaan van het aantal te controleren (hogere prioriteit) vergunningen.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) evaluatie

Onder de Wkb is voor bouwwerken in gevolgklasse 1 (laagste risico) in plaats van een bouwtechnische vergunning een bouwmelding, diverse informatieplichten en een gereedmelding nodig. De bouwtechnische toets en het bouwtechnische toezicht wordt daarbij uitgevoerd door een kwaliteitsborger. De gemeente blijft als enige bevoegd om handhavend op te treden.

In het VTH-beleid is hiervoor risicogestuurd toetsen en toezicht als strategie opgenomen voor de meest risicovolle bouwwerken. De Wkb-bouwprojecten bleven na invoering achter ten opzichte van verwacht. Dit is niet alleen in Súdwest-Fryslân, maar ook landelijk het geval. Besloten is de start van de evaluatie met een jaar op te schuiven naar januari 2026.

Voor een inschatting van de te verwachten aantallen meldingen is voor dit uitvoeringsprogramma gebruik gemaakt van de lijst met omgevingsvergunningen waarvoor nog een bouw- of gereedmelding moet worden ingediend.

Juridisch cluster

Intrekken 'ongebruikte' omgevingsvergunningen bouwen

De toezichthouders controleren regelmatig of er uitvoering aan een vergunning wordt gegeven. Het komt echter voor dat vergunningen niet worden uitgevoerd. Niet uitgevoerde vergunningen zorgen voor vervuiling van ons archief en de werkvoorraad. In 2024 zijn beleidsregels voor het intrekken van omgevingsvergunningen vastgesteld en is er een inventarisatie uitgevoerd. In 2024 is gestart met het intrekken van ongebruikte vergunningen. Vanaf 2026 is het intrekken van ongebruikte omgevingsvergunning inmiddels niet meer aangemerkt als project, maar opgenomen als reguliere werkzaamheden in het uitvoeringsprogramma.

Energielabel C voor kantoren

Per 1 januari 2023 moeten kantoren beschikken over minimaal een energielabel C. Het college is bevoegd om op te treden tegen overtredingen, waarbij in het uiterste geval een gebouw niet meer als kantoor gebruikt mag worden. In 2022 zijn 170 kantoorfuncties zonder of met een energielabel lager dan C in beeld gebracht. De eigenaren zijn bij brief geïnformeerd en er is gevraagd hoe en wanneer zij aan de verplichting gaan voldoen.

Eind 2025 waren er nog 24 kantorgebouwen die geen energielabel C (17 st.) of lager hebben (7 st.), waarvan er 14 kantoren nog aangeschreven moeten worden. Gestart is met de kantoren waar de grootste winst is te behalen omdat deze geen of een laag energielabel hebben.

Omgevingsvergunning en Samen Beter

Om de dienstverlening te verbeteren en aan te sluiten op de ervaringen van inwoners, ondernemers en eigen organisatie met de Omgevingswet, is het project “Samen Beter” gestart.

Met het project Samen Beter werkt de gemeente aan snellere en persoonlijkere en beter toegankelijke dienstverlening. Op 30 juni 2025 is het nieuwe werkproces officieel gestart. Sindsdien staan dagelijks medewerkers klaar om inwoners en initiatiefnemers via alle beschikbare kanalen direct te helpen. Zij beantwoorden vragen zoveel mogelijk meteen of verwijzen door naar het juiste loket.

De daaropvolgende plannen zoals aanvragen voor omgevingsvergunningen of vooroverleggen worden daarbij, afhankelijk van hun inhoud en complexiteit, onderverdeeld in twee routes: Route A en Route B.

- *Route A* betreft een route voor *relatief eenvoudige* plannen waarbij slechts een beperkt aantal belangen speelt. Eventuele afwijkingen worden beoordeeld door de vergunningverlener zelf of samen met een deskundig adviseur. Elke aanvraag wordt direct na binnenkomst beoordeeld op volledigheid en juiste toestemmingen. Indien aanvullende gegevens nodig zijn, neemt de vergunningverlener nog dezelfde dag telefonisch contact op. De benodigde informatie wordt vervolgens bevestigd per e-mail of brief. Zodra de aanvraag compleet is, volgt de inhoudelijke toetsing door de vergunningverlener. De aanvrager ontvangt de contactgegevens van de vaste zaakbehandelaar. De juridisch adviseurs zijn nauw betrokken en lezen mee in de vergunning.
- *Route B* is bedoeld voor *complexere plannen* die vaak afwijken van de standaardregels, meerdere belangen raken en meer afstemming vragen. Deze plannen worden begeleid door een planregisseur, die het proces coördineert en, indien nodig, een projectteam samenstelt voor de inhoudelijke behandeling. De planregisseur blijft ook tijdens een eventueel vervolgtraject – bijvoorbeeld bij de omgevingsvergunning na een vooroverleg – het vaste aanspreekpunt voor de initiatiefnemer.

Milieu

Teams en taken	Uur	Werkzaamheden	Aantal	Uur/st	Totaal
Vergunningen					
Cluster milieu	1793	Informatieplichten	10	3,5	35
		Omgevingsplantoets melding basistaak	120	1,5	180
		Melding thuistaak	12	5,75	69
		Advies	460	3	1380
		Initiatievenproces	2	57	114
		Milieueffectenrapportage (Mer)	3	5	15
Toezicht					
Cluster milieutoezicht	664	Controles horeca (zwerfafval, geur, water)	50	4	200
		Incidentmelding geluid	14	19	266
		Incidentmelding licht en geur	5	9	45
		Controle informatieplicht	3	4	12
		Controle handhavingszaak (basistaak)	5	15	75
		Controle handhavingszaak (thuistaak)	11	6	66
Juridisch					
Cluster juridisch (O&A)	1074	Procedures bezwaarschriften - vergunningen	2	25	50
		Procedures (hoger) beroepschriften - vergunningen	1	35	35
		Procedures voorlopige voorziening - vergunning	0	35	0
		Zienswijzen op conceptvergunning (advies) - vergunningen	-	-	50
		Advies milieu	-	-	140
		FUMO (advies)werkzaamheden (basistaak)	-	-	325
		Handhavingsbeschikking - n.a.v. ambtshalve constatering	2	19	38
		Handhavingsverzoeken (thuistaak)	3	22	66
Juridische procedures (thuistaak) n.a.v. FUMO basistaak	-	-	370		
BOA II					
Team THO	970	Strafrechtelijke handhaving Boa domein II taken	-	-	970

Takenpakket milieu

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de milieutaken die we zelf nog uitvoeren (thuis taken) minder en minder complex geworden. Het grootste deel van de taken op het gebied van milieubelastende activiteiten ligt bij de FUMO, dit zijn basistaken. Daaronder vallen het behandelen van alle omgevingsvergunningen milieu, het behandelen van de meeste milieumeldingen en toezicht en handhaving op de meeste milieubelastende activiteiten.

Een klein deel van de milieumeldingen en het behandelen van enkele informatieplichten, en het houden van toezicht daarop, valt niet onder het basistakenpakket. Datzelfde geldt voor het nemen van handhavingsbesluiten, het toezien op de naleving daarvan en het voeren van juridische procedures. Deze taken worden door de eigen organisatie uitgevoerd en zijn daarop opgenomen in dit uitvoeringsprogramma.

Ook wordt er vaak een inhoudelijke bijdrage geleverd aan complexe dossiers. Ook hiervoor zijn uren gereserveerd.

BOA II

Stafrechtelijke handhaving BOA domein II taken

Een boa domein II is belast met de opsporing van de strafbare feiten die vallen binnen de deskundigheidsgebieden milieu, welzijn en infrastructuur. Een deel van deze deskundigheidsgebieden betreffen Omgevingswet-gerelateerde thema's en taken, waaronder milieu.

Er wordt Fryslân breed gewerkt volgens de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Als een toezichthouder of, in geval van een milieudelict, een FUMO-toezichthouder een overtreding constateert dan wordt op basis van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) de daarbij passende sanctie bepaald. Als uit de inschaling komt dat een strafrechtelijke sanctie (mogelijk) gepast is, dan wordt het dossier door een toezichthouder van de overgedragen aan een boa domein II.

APV/Bijzondere wetten

Teams en taken	Uur	Werkzaamheden	Aantal	Uur/st	Totaal
Vergunningen					
Cluster APV / bz. wetten	8969	Alcoholwetvergunning	53	6	318
		Horeca sluitingsuur ontheffing	6	0,75	4,5
		Horeca inrichting exploitatievergunning	27	4	108
		Horeca inrichting wijziging leidinggevende melding	42	1,2	50,4
		Drank- en horeca tapontheffing	42	1,5	63
		Evenementenvergunning	395	11	4345
		Parkeren vergunningen en ontheffingen	135	8	1080
		Overig APV	500	2	1000
		Klantcontact	-	-	2000
Toezicht					
BOA	28067	Integraal toezicht / incidentmeldingen			18887
		<i>Diverse verboden APV</i>			
		<i>Overlast fiets of bromfiets</i>			
		<i>Inzet Ja-sticker</i>			
		<i>Veilige en leefbare wijken en kernen*</i>			
		<i>Digitale veiligheid*</i>			
		Parkeren (vergunningen/exces)			600
		<i>Parkeervergunningen</i>			
		<i>Parkeerexcessen</i>			
		Parkeren (fiscaal)			0
		Weesfietsen			100
		Nautisch toezicht en handhaving ¹			3100
		<i>Diverse verboden en overlast op het water</i>			
		Project actualiseren ligplaatsen			nmb
		Recreatietoezicht ²			800
		<i>Kitesurfen</i>			
		Horeca ¹			700
		<i>Verstrekken alcohol aan minderjarigen</i>			
		<i>Leidinggevende niet aanwezig</i>			
		De Confrontatie ³			100
		Evenementen ¹			2000
		<i>Evenementen B en C</i>			
		<i>Vuurwerk en Carbid</i>			
		Seksbedrijf en prostitutie			200
		Coffeeshops			50
		Opiumwet (damocles)			200
		Opkopers			100
		Hondenbeleid			250
		<i>Loslopende en/of gevaarlijke honden</i>			
		Afval			100
		<i>Zwerfafval</i>			
		<i>Onjuist aanbieden bedrijfsafval</i>			
		Goed verhuurderschap			50
		Casulistiek zorg en veiligheid *			200
		Ondermijning *			500
		Polarisatie en radicalisering ⁴			50
KVO / Collectief winkelverbod ⁵			80		
Handhaving					
Cluster juridisch (O&A)	2864	Procedures bezwaarschriften - vergunningen	33	25	825
		Procedures (hoger) beroepschriften - vergunningen	2	35	70
		Procedures voorlopige voorziening - vergunningen	0	35	0
		Zienswijzen op conceptvergunning (advies)	-	-	50
		Advies apv bw	-	-	400
		Juridische handhaving - n.a.v. ambtshalve constatering	65	15	975
		Juridische handhaving - Opiumwet	3	18	54
		Incidentmelding	14	2,5	35
		Handhavingsverzoeken	15	11	165
		Melding Wet goed verhuurderschap	10	2	20
		Handhavingsbeschikking - n.a.v. bijtincident	21	10	210
		Project actualiseren beleid bijtincidenten honden	-	-	60

	Prioriteit Vergunningen, Toezicht en Handhaving - Beleid (VTH-beleid)
*	Prioriteit Integraal Veiligheidsplan 2024 -2028 (IVP 2024 -2028)
1	= onderdeel van permanent aandachtthema IVP 'Fysieke veiligheid'
2	= onderdeel van permanent aandachtthema IVP 'Veilig uitgaan, evenementen en toerisme'
3	= onderdeel van permanent aandachtthema IVP 'Jeugd en Veiligheid'
4	= onderdeel van permanent aandachtthema IVP 'Polarisatie en radicalisering'
5	= onderdeel van permanent aandachtthema IVP 'Veilig winkelgebied en bedrijventerreinen'

Vergunningen

Bibob

De Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Bibob) is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument dat overheden de mogelijkheid geeft om de integriteit van bedrijven en personen te toetsen, bijvoorbeeld bij vergunningen. Het doel hiervan is te voorkomen dat de overheid onbedoeld criminele activiteiten faciliteert.

Op 18 november 2025 heeft het college Bibob-beleid vastgesteld. Daarin staat dat de Wet Bibob breder gaat worden toegepast. Niet alleen meer bij vergunningen voor horeca, seksinrichtingen, speelautomaten en coffeeshops, maar ook bij onder andere omgevingsvergunningen, subsidieaanvragen en enkele privaatrechtelijke trajecten. Een nieuw cluster, onder gebracht bij team JVZ, is verantwoordelijk voor implementatie van het beleid. Op dit moment is nog niet inzichtelijk hoeveel inzet van de diverse VTH-clusters (vergunningen en juridisch) nodig is bij de uitvoering van de Bibob-taken en procedures.

De mogelijk gewijzigde ureninzet daarop zal in de monitoring over 2026 inzichtelijk worden.

Overig APV

De opzet van de begroting van het VTHup volgt de indeling in zaaktypen van het systeem Centric Leefomgeving. Onder Overig APV is een generiek proces opgesteld waar diverse producten onder vallen (aanvragen, ontheffingen en meldingen). In het jaarverslag wordt gerapporteerd over de aantallen per productsoort.

Streven vergunningen op 1 plaats

Binnen de organisatie zijn meerdere teams betrokken bij de uitvoering van taken op het gebied van vergunningen en toestemmingen. Enkele specifieke vergunningen, zoals toestemming ligplaatsen (o.a. plesiervaart) en toestemming kabels en leidingen, worden momenteel door de vakspecialisten van ruimte behandeld. Het voornemen is om de behandeling ervan op een doelmatige wijze te bundelen bij team Vergunningen. Deze bundeling kan bijdragen aan een efficiëntere uitvoering. In 2026 wordt onderzocht of en op welke wijze deze taken het best op één centrale plek binnen de organisatie kunnen worden beelgd.

Toezicht

Integraal toezicht

Het grootste gedeelte van de werkzaamheden wordt aangemerkt als 'integraal toezicht'. Hieronder valen onder andere de surveillances en het behandelen van overlast- en klachtenmeldingen.

Fiscaal parkeren

In dit uitvoeringsprogramma zijn geen uren meer gereserveerd voor het uitvoeren van toezicht op fiscaal parkeren. Deze werkzaamheden worden niet meer uitgevoerd door onze eigen toezichthouders, maar zijn uitbesteed aan een externe partij. Wekelijks voeren zij controles uit op fiscaal parkeren in Bolsward en Sneek.

Prioriteiten VTH-beleid en Integraal Veiligheidsplan (IVP)

In het VTH-beleid zijn zoveel mogelijk alle activiteiten in de omgeving in de risicomatrix gewogen. Daarin is opgenomen dat de thema's die in het IVP een prioriteit hebben gekregen, ook vanuit VTH een hoge prioriteit hebben. Dit geldt niet voor de aandacht thema's in het IVP die al in de VTH-risicomatrix zijn gewogen.

In de begroting van toezicht is dit inzichtelijk gemaakt door de prioriteiten van het VTH-beleid groen te arceren en de prioriteiten en aandachtsthema's uit het IVP te voorzien van een kenmerk met legenda.

Toezicht en handhaving zijn geen doel op zich, maar gericht op het bereiken van de doelen die achter de regels liggen. Het gaat daarbij om het bereiken van goed nalevingsgedrag van de wet- en regelgeving. De toezicht- en handhavingstrategieën in het VTH-beleid van Súdwest-Fryslân beschrijven op welke wijze wordt gewerkt.

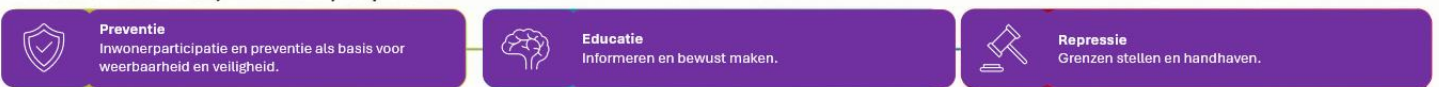
De strategieën richten zich eerst op het voorkomen van overtredingen en het verhogen van het naleefgedrag en vervolgens risicogericht toezien en het optreden bij overtredingen.

Dit zien we ook terug in het Integraal Veiligheidsplan 2024 - 2028, dat de aanpak beschrijft van de komende jaren op de IVP-prioriteiten en andere veiligheidsthema's. De nadruk bij de uitvoering ligt daarbij ook op het voorkomen van overtredingen en verhogen van naleefgedrag door zichtbaar te zijn in dorpen en wijken, partijen (inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen) in positie brengen, de focus op preventie en breed integraal samenwerken.

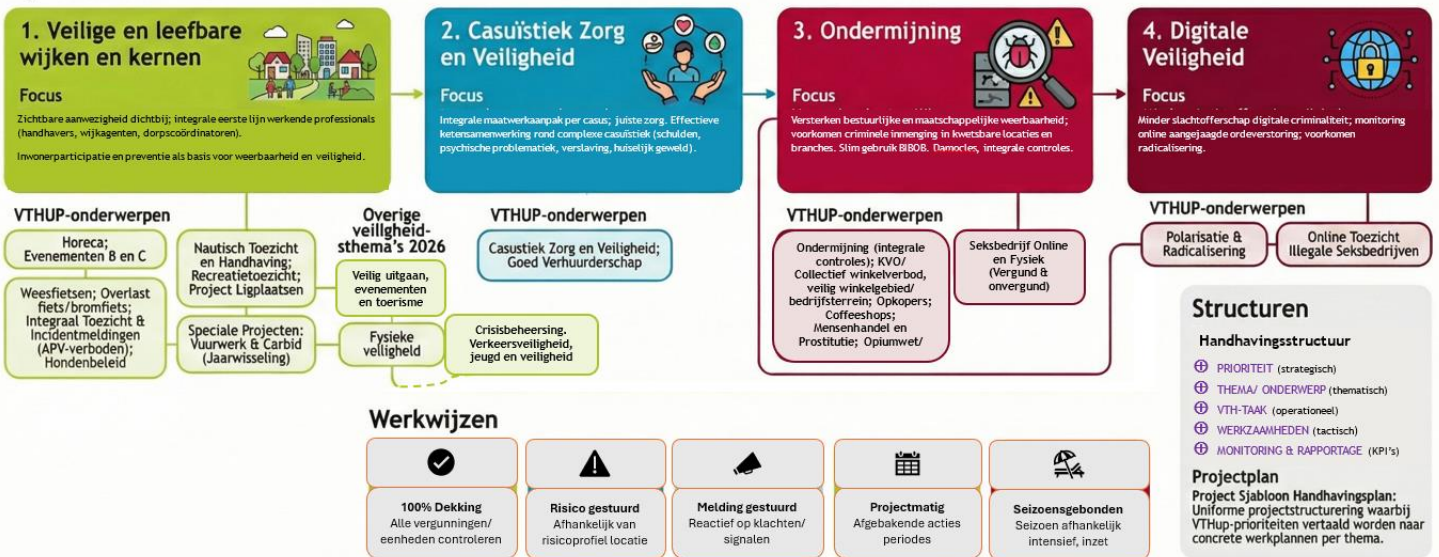
In onderstaande plaat is schematisch weergegeven hoe de VTH-prioriteiten zich verhouden tot de 4 IVP-prioriteitsthema's. De doelen, werkzaamheden en methodes zijn in hoofdstuk 3 opgenomen.

Om tot stapsgewijze uitvoering daarvan te komen, wordt gewerkt met projectplannen. Daarbij wordt per prioriteit de in H3 beschreven doelen en de methode beschreven, voorzien van concrete werkzaamheden, betrokkenen en planning. Vervolgens wordt gemonitord, en teruggekoppeld via de tussentijdse rapportages.

Drieluik: Preventie | Educatie | Repressie

4 prioriteitsthema's

Ligplaatsen zonder vergunning/abonnement

In onze gemeente geldt voor gemeentelijke kades een algemeen ligplaatsverbod. Middels toestemming (ontheffing en vergunning) kunnen ligplaatsen op daarvoor bestemde plekken worden ingenomen. Voor het innemen van een ligplaats moet liggeld worden betaald.

De Keten Openbare ruimte heeft de ingenomen (jaar)abonnementsplekken in beeld te gebracht, zodat er zicht is op aantallen. In 2025 zijn hierover samenwerkingsafspraken met de havenmeesters gemaakt. De havenmeesters brengen de (bekendmakings)stickers aan. Als een vaartuig na de aangegeven datum/tijdstip op de bekendmakingssticker nog aanwezig is en er niet alsnog een toestemming is aangevraagd en verleend, pakt team Toezicht, handhaving en opsporing de handhavingsprocedure verder op.

5. Monitoring, bijstelling en evaluatie

Monitoring en bijstelling

Door te monitoren blijven we zicht houden op de voortgang van het behalen van de doelstellingen. Bij het monitoren wordt zoveel mogelijk onderscheid gemaakt tussen monitoring en bijstelling op operationeel niveau (bedrijfsvoering, capaciteit) en op bestuurlijk niveau (doelstelling).

Daarnaast kunnen maatschappelijke ontwikkelingen of nieuwe landelijke, provinciale of lokale regelgeving en beleid er gedurende het jaar voor zorgen dat er alsnog andere doelstellingen en andere activiteiten moeten worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Aanpassingen van het uitvoeringsprogramma zullen in het kader van bestuurlijke bijstelling worden voorgelegd. Daarbij moet dan ook de afweging worden gemaakt of de nieuwe activiteiten ten koste gaan van eerder voorgenomen activiteiten of dat er hiervoor extra capaciteit moet worden toegevoegd.

In 2026 zal twee keer, na afloop van 4 maanden, in een bestuurlijk overleg worden gerapporteerd en gesproken over de voortgang met de verantwoordelijke portefeuillehouders. Dit om te informeren over de voortgang en te bespreken of er bestuurlijke bijstelling van het VTHup noodzakelijk is.

Evaluatie

Na afloop van het jaar zal een jaarverslag VTHup worden opgesteld. Hierin wordt geëvalueerd in hoeverre de doelstelling uit het VTHup zijn gehaald. Daarnaast wordt, in het kader van de Big-8-cyclus, een koppeling gemaakt met het VTH-beleid. Daarbij wordt gekeken in hoeverre de doelstellingen uit het VTH-beleid zijn gehaald en of bijstelling van het VTH-beleid nodig is.

Planning 2026

De planning voor het aankomende jaar ziet als volgt uit:

- Evaluatie 1 ^e periode	start mei 2026
- Evaluatie 2 ^e periode	start september 2026
- Opstellen VTHup 2027	start oktober 2026
- Vaststellen VTHup 2027	uiterlijk januari 2027
- Opstellen Jaarverslag VTHup 2026	start januari 2027
- Vaststellen Jaarverslag VTHup 2026	uiterlijk mei 2027